

64

64

přísně tajné

výtisk č.: 35

počet listů: 17

archiv
bezpečnosti
složený

ZPRÁVY

II. správa MV - analytický odbor

6

informační

INFORMAČNÍ ZPRÁVODAJ č. 6

O E S A H

1. Informace k současné operativní situaci
(od 20. srpna 1968 do 16. září 1968) str. 1 - 16

Informace k současné operativní situaci

(od 20. srpna 1968 do 16. září 1968)

Vstup vojsk pěti států Varšavské smlouvy na naše území měl zásadní vliv na vnitropolitickou situaci v ČSSR. Je pochopitelné, že tento stav má odrazy i v operativní situaci, ve které jsou poznamenávány kvalitativně nové jevy v činnosti vnějšího nepřítele a jeho spojenců uvnitř země. Vyhodnocením poznatků, které jsou zjišťovány postupně od 21. srpna 1968, je možné určit některé obecné změny a tendence vzniklé operativní situace. Domníváme se, že náčelníci všech stupňů by měli tyto tendence znát, aby mohli práci na svých úsecích řídit se znalostí obecné operativní situace a širších souvislostí. Z těchto důvodů byla zpracována tato orientační informace, která se snaží postihnout obecnou operativní situaci na některých úsecích státobezpečnostní práce.

Poznátky k rozvědkám

Aktivita špionážních služeb kapitalistických států v době od 20. srpna 1968 do současné doby byla poznamenána zvláštní situací, která narušila spojení, omezila oboustranný pohyb. Vzniklá situace měla nepříznivý vliv na výjezd naší agentury do zájmového prostoru a také příjezd naší agentury z řad cizinců i objektů rozpracování byl znemožněn. Tím byl dotyk na nepřítele maximálně omezen. V důsledku toho byly v tomto období získány pouze jednotlivé a dílčí poznatky o činnosti nepřítele.

I tyto jednotlivé poznatky a údaje nás opravňují k závěru, že události v ČSSR byly středem zájmu všech kapitalistických špionážních, policejních, vojenských a některých státních orgánů.

Podle hlášení zahraničního spolupracovníka /A-LIEDOR/ byla příslušná západoněmecká místa o vstupu vojsk států Varšavské smlouvy informována čtyři dny předem. Jak uvádí, měla být známa i hodina překročení čs. státních hranic. Spolupracovník dále uvedl, že před vstupem vojsk států Varšavské smlouvy do ČSSR zjistil zesílený provoz vrtulníků v prostoru objektu zpravodajské služby armády USA ve Stuttgartu, kde jak známo, je dislokována součást zpravodajské služby USA, velitelství 513 INTC. Z tohoto velitelství je ve spolupráci se západoněmeckou službou /END/ bezprostředně řízena špionážní činnost proti socialistickým státům.

Krátce po vstupu vojsk pěti států Varšavské smlouvy na území ČSSR byla získána informace o vyhlášení bojového poplachu velitelství spojovacích jednotek států NATO v Evropě. Podle této informace byly některé vojenské jednotky vyváděny z posádek do určených prostorů. Podle hodnocení zpravodajské správy Gšt. MNO šlo o reakci na vývoj situace v ČSSR.

Podle dalších informací nemá velitelství NATO v úmyslu zasahovat silou do záležitostí států Varšavské smlouvy. Vojenské jednotky byly uvedeny do pohotovosti pro případ, že by konflikt přerostl hranice socialistických zemí. Jinak bylo zjišťováno u pozemních a leteckých sil protivníka provádění běžného vojenského výcviku.

V Itálii bylo do pohotovosti uvedeno vojenské letectvo. Stav pohotovosti byl zjištěn na několika místech.

Zvýšená aktivita se projevila i u západoněmecké rozvědky /BND/. Dne 22. srpna 1968 začala vysílat prostřednictvím radiocentru v Mnichově pro své residenty pohotovostní heslo "88888 UND 99999". Uvedené heslo dne 28. srpna 1968 změnila na znaky "11111 UND 99999". Vysílání je prováděno čtyřikrát denně. Heslo nebylo ještě od roku 1968, kdy radiocentr zahájil svou činnost použito. Radiocentr v Mnichově, jak je známo, řídí své residentury

v socialistických a kapitalistických státech. Radiocentr vysílá v německém jazyce šifrované zprávy, podle poznatků naší radiokontrarozvědky asi pro 120 residentů. Tímto způsobem řídí kvalifikovanou agenturu. Z této sítě byl odhalen dosud pouze jeden agent orgány kontrarozvědky NDR. Význam vysílaných znaků centrály rozvědky nebyl dosud objasněn.

Rovněž radiocentr rozvědky USA v Mnichově /který nám je znám/ dal svému agentovi /A-JOSEF/ umístěnému v ČSSR v relaci vysílané 23. srpna 1968 příkaz k průběžnému zasílání informací o počtech cizích jednotek a jejich pohybu. Dále po něm požadují poznatky o názorech obyvatelstva, demonstracích, stávkách, reakci úřadů, dosazování funkcionářů apod.

Obdobný zájem projevil pracovník rakouské vojenské zpravodajské služby Abwehr. Při styku žádal svého agenta žijícího v ČSSR o zjištění k jakým politickým a hospodářským změnám dojde v ČSSR po jednání v Moskvě, údaje o rozmístění vojenských jednotek států Varšavské smlouvy v Západoslovenském kraji, zda je v Bratislavě nějaké velitelství těchto vojsk. Dále dostal za úkol opatřovat různé protisovětsky zaměřené brožury, letáky, nápisy apod., případně provádět fotografování.

Zajímavá je i činnost residentury rozvědky USA, legalisované na velvyslanectví USA ve Vídni. Koncem srpna 1968 navštívil náš občan velvyslanectví USA ve Vídni. Jde o bývalého agenta rozvědky USA, který byl při této činnosti v ČSSR odhalen a odsouzen. Své služby nabídl se snahou pokračovat ve špionážní činnosti. Rozhovoru se zúčastnili tři pracovníci rozvědky USA. V závěru rozhovoru dostal pokyn vrátit se do ČSSR, sledovat vývoj situace v ČSSR, typovat si vhodné osoby, na něž by bylo v případě potřeby plné spolehnutí. Po určité krátké době má opět přijet do Vídně, kde dostane další pokyny.

Při vzájemném rozhovoru pracovníci rozvědky USA uvedli, že v Rakousku zůstalo v současné době mnoho občanů ČSSR, ke kterým zjišťují potřebné údaje a vhodné osoby získávají ke spolupráci. Našemu občanu uvedli, že není sám, který chce s nimi obnovit spolupráci, ale řada dalších jejich bývalých agentů žádá příkazy ke špiónáží spolupráci.

Jeden z přítomných rozvědčíků uvedl, že právě vídeňská residentura rozvědky USA vynaložila mnoho úsilí, aby ideologicky narušila socialistické zřízení v ČSSR. Z vyjádření rozvědčíka je možné udělat závěr (ke kterému dospěl i náš občan), že i nadále budou v této činnosti pokračovat a nevyklučuje ani diverzní akce. Ke klubům K-231 a KAN rozvědčík uvedl, že to byla opozice představující základní kámen, na kterém se mělo budovat další. Provedl se kontrarozvědná opatření k upřesnění a dalšímu prověření uvedených údajů.

Jak je do současné doby zjišťováno, Rakousko se stalo centrem aktivní činnosti různých institucí, které mohou být snadno využívány kapitalistickými rozvědkami k nepřátelské činnosti proti ČSSR. Tomu nasvědčuje několik dílčích poznatků jako např.:

Důvěrnou cestou bylo zjištěno, že na rakouských přeshraničních přechodech je mimo oficiálních pracovníků rakouských pohraničních orgánů důstojník rakouské armády. Jeho úkolem je podrobně vytěžovat rakouské občany vracející se z ČSSR. Hlavní zájem projevil o rozmístění cizích vojenských jednotek v ČSSR, získané informace písemně zpracovává, názvy prostorů upřesňuje ve speciálních mapách.

Velmi aktivní je i činnost různých podpůrných organizací, vyvíjejících značný tlak na naše občany. Ve Vídni byla otevřena čtyři střediska Červeného kříže se zaměřením na pomoc občanům ČSSR. Tuto podpůrnou akci financuje Červený kříž a velvyslanectví USA.

Podle zpráv našeho spolupracovníka otevřely zastupitelské úřady USA, Kanady, NSR a Švýcarska ve Vídni kanceláře k získávání čs. občanů k emigraci. Kanadská kancelář projevuje zájem pouze o některé odborné profese. Na druhé straně kancelář NSR předkládá těmto osobám k vyplnění několikastránkové dotazníky se slibem vyřízení povolení pobytu do šesti týdnů. Výhody a přednostní vyřízení mají naši občané, kteří mají v NSR příbuzné.

Nejaktivnější v získávání našich občanů k emigraci jsou Američané. Náborovou kancelář mají naproti svého velvyslanectví na Augsburgergasse 5. Při podání žádosti o politický asyl vypláceli jednorázovou finanční podporu 200 dolarů na osobu, předávali letenku se slibem opatření přiměřeného zaměstnání v USA.

Možnost emigrace nabízelo i Rakousko s tím, že žadatel se musí do 14 dnů rozhodnout, zda zůstane natrvalo v Rakousku nebo bude žádat o vysídlení do dalšího státu. Obdobných případů nabídky a získávání našich občanů k emigraci se vyskytlo více.

Poznámky ke kapitalistickým ZÚ

Uplynulé období silně ovlivnilo také činnost zaměstnanců kapitalistických ZÚ v Praze.

Zejména ZÚ členských států NATO sledovaly se zvláštní pozorností vývoj v ČSSR již v polednovém období. Mimořádnou aktivitu, zejména při sledování pohybu, rozmístění a druhu zbraní vojsk Varšavské smlouvy, vyvíjely již v červenci t.r., kdy na našem území probíhala cvičení štábů těchto vojsk. Kromě této zájmové sféry se tyto diplomatictí pracovníci a řada žurnalistů, kteří přicestovali do ČSSR snažili získat všemožné informace o vnitropolitickém vývoji ČSSR. Svědčí o tom i ta skutečnost, že

pracovníkům ZÚ členských zemí NATO byly omezovány dovolené v zahraničí a bylo jim doporučováno, aby zůstávali pokud možno na čs. území.

K vystupňování aktivity, zejména z hlediska vizuální rozvědky došlo u pracovníků vojenských oddělení ZÚ členských států NATO v průběhu štábního cvičení vojsk Varšavské smlouvy a zvláště pak v situaci, kdy probíhal odchod jednotek po skončení štábního cvičení. Již v tomto období docházelo u těchto pracovníků ZÚ ke snaze, získávat všechny dostupné informace, které by jim umožnily vyslovit prognózu dalšího vývoje vztahů mezi ČSSR a ostatními zeměmi soc. tábora. Při své činnosti vycházeli z pokynů a informací, přicházejících z jejich mateřských zemí, s přihlédnutím na informace, docházející ze Státního departmentu USA.

Na základě všech těchto informací docházeli pracovníci ZÚ zemí sdružených v NATO k závěrům možné ozbrojené intervence vojsk Varšavské smlouvy v ČSSR. Tato hypotéza byla potvrzena i oficiálními přípisy STADEPU USA. Podle získaných poznatků však pouze mexický velvyslanec v ČSSR Castro VALLE zaslal dne 16.8.1968 své vládě jednoznačnejší informaci o možném obsazení ČSSR vojsky Varšavské smlouvy. Ostatní diplomaté sdíleli většinou názor, že k takové akci pravděpodobně nedojde.

Z dostupných materiálů vyplývá, že pracovníci voj. oddělení AVV v Praze mohli vyvodit těsně před 21.8.1968 závěr o chystaném obsazení ČSSR z údajů o soustředění a pohybech vojsk, získaných voj. přidělení na území NDR, PLR, MLR a SSSR. Přesto však až do 21.8.1968 nepodniká žádné kroky, jako je odsun rodinných příslušníků, turistů atd. K těmto krokům přistoupili až po 21.8.1968. Rovněž k hromadnému ničení některých materiálů spálením na dvoře ZÚ USA v Praze došlo až 21.8.1968. Tato skutečnost i některé zprávy, hovořící o překvapení diplomatů

států sdružených v NATO, svědčí o tom, že nebyli plně přesvědčeni o reálnosti faktického zásahu vojsk Varšavské smlouvy.

Na nově vzniklou situaci reagovali zejména vojenští přidělenci zemí NATO zvýšenou průzkumnou činností. V praxi se tato jejich činnost projevovala každodenními vycházkami, nebo průjezdy auty po území Prahy. Zajímali se zejména o vývoj situace v hlavním městě, postoje čs. občanů na straně jedné a o rozmístění a výzbroj jednotek cizích vojsk na straně druhé. K této činnosti, do níž je nutno zahrnout i všestrannou dokumentaci situace /fotografování, filmování, získání letáků, dokumentace nápisů a všech jevů, souvisejících s odporem čs. lidu/ používali také svých manželky.

Kromě toho docházelo ke zvýšené schůzkové činnosti voj. přidělců zemí NATO na AVV.

Z celkového hlediska činnosti ZÚ kap. zemí projevila se snaha vyhodnotit v maximální míře veškeré informace, které vysílal čs. rozhlas a ty, které přinášel v té době vycházející tisk. Za tím účelem mobilizovali všechny zaměstnance ZÚ, schopné překládat z češtiny do jejich jazyka.

Kromě toho se ukázalo, že voj. přidělenec AVV v Praze a někteří další pracovníci ZÚ řídili činnost asi 15 USA žurnalistů, kteří v té době dleli na AVV. Někteří tito žurnalisté, jako např. SCHULZ, který se již od ledna 1968 vždy na několik dní objevil v ČSSR, pracoval s několika čs. občany, kteří mu za odměnu překládali veškerý tiskový materiál, v té době na našem území vydávaný. Obdobně tomu bylo i u žurnalistů ostatních kapitalistických zemí, kteří se v kritických dnech zdržovali na svých ZÚ v Praze. Důležité zprávy zachycovali pracovníci ZÚ a dopisovatelé kapitalistických zemí, nacházející se v Praze, na magnetofonové pásky.

Z hlediska zpravodajského působení se zaměřovaly jednotlivé ZÚ kapitalistických států /zejména sdružených v NATO/ a také novináři na:

- dislokaci cizích vojsk, druh zbraně a jejich bojovou sílu a morálně politický stav armád cizích vojsk. Postupně s konzolidací vyjíždějí i mimo prostor Prahy. Ukazuje se, že trvá dělba průzkumu teritoria ČSSR mezi jednotlivými vojenskými přiděleními a koordinace přes AVV. Navštívili kraj České Budějovice, Plzeň /K.Vary, Chomutov/, Ústí nad Labem, Brno, Bratislava;
- zvláštní zájem je o raketovou techniku;
- jinak provádějí veškerou činnost tak, jak bylo dosud známo /vytěžování oficiálních materiálů, udržují oficiální a polooфициální styky atd./, pouze intenzita se zvýšila.

Ukazuje se, že zejména v prvních dnech po obsazení ČSSR využívali zvláště Američané a Angličané řadu žurnalistů, z nichž někteří patří mezi vojenské žurnalisty, obeznámené důkladně s vojenskou problematikou. Tito žurnalisté měli dobrou možnost pohybu po čs. území, využívali řadu dříve navázaných styků i situace, kdy řada čs. občanů jim byla ochotna podat různé informace včetně dokumentace. Tak se podíleli tyto žurnalisté nejen na získávání informací o vývoji situace mezi různými vrstvami čs. obyvatel, ale prováděli soustřeďování odborných vojenských poznatků.

Pokud jde o všeobecnou činnost ZÚ kapitalistických zemí v Praze, lze konstatovat, že od 21.8.1968 se zvýšila návštěvnost z řad čs. občanů, kteří zejména v prvních dnech doručovali různé rezoluce apod., projevy, určené vládám jednotlivých kapitalistických zemí. Tyto rezoluce přijímal masově zejména ZÚ Holandska, Itálie a Mexika. AVV se od těchto akcí pokud možno distancovalo a svým

zaměstnancům dávalo pokyny, aby takové věci odmítli, aby nezavdávali příčinu pro obvinění z vměšování se do vnitřních záležitostí ČSSR.

Pokud jde o umožnění rychlého výjezdu čs. občanů do kapitalistických zemí /možnost emigrace/, ukázalo se, že benevolentní byly a jsou zejména ZÚ Itálie, Holandska a Rakouska. ZÚ hlavních kapitalistických zemí projevily ihned po vzniklé situaci zdrženlivost. Např. BVV zastavilo výdej víz s tím, že nemá zájem na emigraci čs. občanů. Teprve v posledních dnech změnilo BVV kurs a benevolentně vyřizuje stejně jako KVV žádosti o vízum pro technickou inteligenci a osoby s vyšší kvalifikací. Emigrace ostatních čs. občanů zásadně odmítají. FVV v kritických dnech umožňovalo občanům NDR vycestování do NSR tím způsobem, že jim vystavovalo západoněmecké cestovní doklady na základě jejich prohlášení, že je ztratili vlivem vojenského zásahu.

Od 21.3.1968 do současné doby bylo tak umožněno získat vstupní vízum do kapitalistických zemí několika tisícům čs. občanů.

Pokud jde o poznatky, charakterizující hodnocení vývoje vztahů ČSSR k zemím Varšavské smlouvy, neexistují přesnější informace. Obecné závěry v diplomatických kruzích těchto zemí se nesou směrem, že ČSSR zůstává nadále socialistickou zemí a součástí RVHP a Varšavské smlouvy. Obsazení ČSSR vojsky Varšavské smlouvy kladně hodnotí pouze diplomaté ZÚ arabských zemí.

V posledních dnech je zjišťováno, že na některých ZÚ v Praze jsou zesilována obranná opatření. Například velvyslanec Řecka projevily obavy, že jsou v budově ZÚ zamontována odposlouchávací zařízení a z těchto důvodů přikázal řeckým diplomatům, aby v budově nejednali o důležitých otázkách a předávali si je jen písemně. Zdůraznil, že nesmějí vyslovovat jména svých spolupracovníků

a informátorů. Obdobně i ghanský velvyslanec prohlásil, že na schůzce velvyslanců neangažovaných zemí, která se konala u finského velvyslance, bylo zdůrazněno, že diplomatická pošta odesílaná z ČSSR je kontrolována. Z těchto důvodů má být kurýrem odvážena do NSR a odtud normálně distribuována.

Poznámky k ilegální činnosti

Do srpna 1968 nebyly zjišťovány signály o zakládání ilegálních organizací. V důsledku neustálého omezování státobezpečnostní práce ve vnitřních problematikách situace v tomto směru nebyla ani sledována a analyzována. V současné době jsou však zjišťovány případy o zakládání ilegálních skupin nebo organizací. K určitému formování a organizování ilegální práce dochází především v řadách členů zrušených organizací K-231 a KAN. Na novou vnitropolitickou situaci, vzniklou vstupem cizích vojsk na naše území, reagovali členové těchto organizací většinou projevy nesouhlasu. Část členů K-231 se postavila na stanovisko našich ústavních a vládních činitelů a podporuje snahu o normalizaci veřejného života. Mnozí jednotlivci, skupiny a zejména vedoucí z K-231 se však obávají možného postihu za členství v K-231, zejména za činnost, kterou vyvíjeli v posledních měsících a která směřovala k narušení socialistického zřízení. Jde zejména o ty jednotlivce a skupiny, kteří v rámci činnosti K-231 připravovali fyzická násilí vůči komunistům a pokrokovým občanům pro jejich veřejnou činnost, snažili se o zastrašování a vyhrožování poctivých lidí a vytvářeli tendence tzv. vyrovnávání si účtů. Tuto činnost připravovali nebo již prováděli ilegálně, na veřejnosti nešetřili frázemi o demokracii, socialismu a humanismu.

Někteří vedoucí K-231 i řadoví členové, kteří mají obavy ze zatčení hledají možnosti k legálnímu nebo ile-

gálnímu opuštění republiky. Aby předešli eventuálnímu zatčení, mění svá bydliště. Obdobné tendence existují i u dalších pravicově zaměřených skupin a jednotlivců. Jsou to například někteří býv. vedoucí funkcionáři sociálně demokratické strany, Junáka a dalších. Svoji další činnost si mnozí z těch, kteří hodlají uprchnout představují tak, že budou ze zahraničí řídit ilegální organizace, organizovat přechody atd.

Je sledována činnost profesora Václava ČERNÉHO, který v poslední době byl maximálně zainteresován na vytváření podmínek pro činnost opozičních sil. Snahou ČERNÉHO a jeho společníků bylo tuto opozici legalizovat s cílem vytvořit reálnou politickou sílu, která by byla schopna odstranit KSČ z vedoucího postavení v naší společnosti. ČERNÝ tuto svoji politickou koncepci konzultoval a v některých problémech i připravoval spolu s Ivanem SVITÁKEM, Václavem HAVLEM, Janem PROCHÁZKOU a řadou dalších. ČERNÝ má také spojení se šéfredaktorem časopisu Svědectví Pavlem TIGRIDEM, se kterým v dřívější době otázky politického vývoje v ČSSR konzultoval. Dne 11.9.1968 dostal ČERNÝ informace z Francie, že TIGRID byl nápomocen čs. emigrantům, kteří opustili ČSSR po 20.8.1968 a dal jim k dispozici své nakladatelství i byt. TIGRID sám odejel na dovolenou do Švýcarska. ČERNÝ tuto situaci komentoval slovy "TIGRID byl do toho namíchán až dost".

Poznatky k získávání zbraní, trhavin a vysílacích stanic

Po 20.8.1968 byly také získány poznatky o opatrování zbraní, trhavin a vysílacích stanic, jež se dříve vyskytovaly jen ojediněle. Vážnost těchto jevů je zdůrazněna tím, že získávání zbraní a výbušnin je motivováno odporem proti vojskům Varšavské smlouvy. Jde o extrémní, krajně dobrodružné projevy a záměry.

zatím nahodile a neorganizovaně v malých počtech a podle technických možností jednotlivých vyhotovovatelů.

Poznátky k vízovým cizincům

Mimořádnou pozornost událostem v ČSSR věnují také vízoví cizinci, zejména žurnalisté. Dostupné poznatky ukazují, že někteří novináři se v kritických dnech orientovali na vytěžování našich občanů, na zjišťování jejich názorů, na vzniklou situaci v ČSSR. Snažili se také získávat různé dokumenty z těchto událostí.

Od 21. srpna 1968 se v podstatné míře snížily příjezdy vízových cizinců z kapitalistických států. Do 13. září jich přijelo do ČSSR pouze 11.217. Poslední dny však nasvědčují tomu, že v turistickém ruchu nastal obrat a podstatně se zvyšuje.

Nejvíce přicestovalo Rakušanů - 2.512, občanů NDR - 2.497 a z Francie 1.075. Převážně se jednalo o osoby, které přijely na návštěvu příbuzných, dále to byli studenti a v neposlední řadě zástupci zahraničních firem, kteří přijíždějí zejména v posledních dnech na Mezinárodní brněnský veletrh. Tak například ke dni 16.9. 1968 ohlásilo na tiskovém středisku MBV příchod 80 zahraničních novinářů. Mezi těmi, kteří již přijeli jsou i známí novináři, jako John AULICINO z Hlasu Ameriky a Bernd DEBUSMANN, zástupce anglické agentury REUTER.

Po uzavření čs. hranic pro příjezd vízových cizinců krátce po 21.8.1968 se na hraničních přechodech zdržoval značný počet zahraničních žurnalistů. Pokoušeli se různým způsobem dostat do ČSSR, snažili se dokonce podplácet pohraniční orgány. Zajímavé je například, že dne 28.8.1968 přijelo do ČSSR 5 zahraničních žurnalistů, kteří byli vybaveni falešnými pasy, vystavenými na tureckém ZÚ ve Vídni.

Poznátky k emigracím čs. občanů

Neopřehledná je situace pokud jde o pobyt čs. občanů v zahraničí. V současné době se v kapitalistických zemích zdržuje kolem 55.000 občanů, kteří tam vycestovali na platné cestovní doklady před a nebo po obsazení ČSSR cizími vojsky. Části těchto občanů již povolená lhůta k pobytu prošla a doposud se nevrátili. Zdržují se u svých příbuzných a známých nebo v různých sběrných táborech a využívají podpor a výhod, které jim tamní země poskytují. Dílčí poznatky získané od osob, které se rozhodly k návratu, ukazují především na bezradnost našich občanů, která je zesilována kapitalistickým tiskem, přehnaně dramatizujícím situaci v ČSSR a mnohdy i nejednotným stanoviskem některých čs. zastupitelských úřadů nebo jednotlivců - /zaměstnanců těchto úřadů/, kteří jim doporučovali, aby s návratem domů posečkali a eventuálně jim prodlužovali platnost cestovních dokladů.

Z těchto důvodů není možné zatím provést číselné shrnutí opuštění republiky. K tomu přistupuje ještě fakt, že řada občanů se neustále pokouší o ilegální opuštění ČSSR. Tak v období po 21. srpnu 1968 bylo zadrženo 237 čs. občanů, kteří chtěli uprchnout do kapitalistických států. Šlo o osoby různých profesí a různého věku. Dříve tento způsob útěku volily většinou osoby vyhýbající se řádnému zaměstnání nebo mladiství, kteří se chtěli vyhnout odpovědnosti za spáchané kriminální trestné činy. V nynějších pokusech o útěk převládají motivy související s nesouhlasem se srpnovými událostmi a obavou před perzekucí.

Kromě čs. občanů bylo zadrženo na čs. hranici 15 polských státních příslušníků a 12 st. příslušníků NDR, kteří se rovněž pokusili o útěk do kapitalistických států.

Čs. občané, kteří se vrací ze zahraničních zájezdů potvrzují zprávy, že v Rakousku existují různá střediska na pomoc čs. občanům. V těchto střediscích působí různí verbíři pro vystěhování do západních kapitalistických států. Střediska navštěvují pracovníci švýcarských, rakouských a západoněmeckých firem a vyzývají naše občany, aby emigrovali. Nabízejí jim výhodná místa, čemuž hodně osob podléhá. Ti čs. občané, kteří apelují na ostatní, aby takové nabídky nepřijímali, jsou uráženi. Náš občan se sešel s verbířem pro Kanadu, který mu nabízel odjezd do dvou měsíců. Po tu dobu by prý byl vydržován kanadským velvyslanectvím. Několik mladých čs. občanů bylo k emigraci získáno. Verbíři vytěžují čs. občany k pracovní profesi, funkci, poznatkům ze závodů, v nichž pracovali a k výrobě. Tyto informace mají zřejmě i zpravodajský účel.

Závěr

Zobecnění současné státobezpečnostní situace zejména z hlediska vzniku ilegálních organizací, shromažďování zbraní, trhavin a spojovacích prostředků, výskytu protistátních tiskovin a emigračních tendencí /spolu s typickými příklady/ bylo možné provést na základě jednorázového získání poznatků ze všech S-StB. Tyto poznatky nebylo a doposud není možno získat z normálního toku informací podle RMV č.2/67 a rozkazu náčelníka HS-StB č.7/67.

Různá opatření v práci Státní bezpečnosti v I. polovině letošního roku a události po 20.8.1968 silně narušily informační soustavu danou uvedenými rozkazy. Před Státní bezpečností nyní vyvstává řada závažných úkolů, jejichž základem je přesné, včasné a objektivní informování všech řídicích stupňů StB. Je proto nezbytně

nutné zejména v současném i budoucím období věnovat zvýšenou pozornost všem signálům, které by mohly narušit plnění smluv a závazků strany a vlády ČSSR a tím vážně ohrozit konsolidaci a normalizaci poměrů v naší republice.

archiv bezpečnostních složek